

SVENSK LÄRARETIDNING

ORGAN FÖR SVERIGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING.

N:o 1.

STOCKHOLM, 5 JANUARI 1882.

1:a årg.

Prenumerationspris: Helt år 3 kr. Tre fjerdedels år . . . 2 * 50 öre. Halft år 1 * 75 * Ett fjerdedels år . . . 1 * I landsorten tillkommer postarvode.	Utgifningsdag: hvarje fredag. Annonpris: 15 öre pr petitråd. Lösnummerpris: 10 öre.	Redaktör och ansvarig utgivare: EMIL HAMMARLUND. STOCKHOLM. Tryckt hos N. Joh. Björkman.	Byrå: Bryggaregatan 2 B. Redaktören träffas kl. 4—5 e. m. Postadress: Stockholm.	Prenumerationsställen: I landsorten: närmaste postanstalt. I Stockholm: de större tidningskon- toren samt hrr Palm & Stadlings bokhandel, Malmskilnadsgatan 19.
---	---	---	--	--

INNEHÅLL: Anmälan. — För dagen: Om minderåriges användande i arbete. — Våra petitioner. — Notiser. — Sveriges allmänna folkskollärareförening: Centralstyrelsens sammanträde. — Från kretsforenigarna. — Om åskådningsöfningar. Af Ove. I. — Bokmarknaden: F. Eriksson: Svensk språklära. — Tidningsöfversigt. — Utlandet: Öfversigt. — Notiser. — Breflåda. — Lediga tjänster m. m. — Annonser.

Svensk Läraretidning.

Organ för Sveriges allmänna folkskollärareförening.

Svensk läraretidnings hufvudsakliga ändamål är att — i likhet med den förening, för hvilken hon är ett organ, — arbeta för den svenska folkskolans och folkbildningens höjande, för enhet och god anda inom lärarekåren och för förbättring af lärarens ställning i allmänhet.

Tidningen kommer att innehålla: ledande artiklar i för dagen vigtiga frågor, berörande skolan eller hennes lärare;

meddelanden från centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening; sammanträngda referat för kretsforeningarnas sammanträden; skolnyheter från såväl in- som utlandet;

fullständig redogörelse för skolfrågors behandling inom riksdagen;

bref rörande skolväsendet;

öfversigt af öfriga tidningars uttalanden i undervisningsfrågor;

pedagogiska och metodiska artiklar;

sorgfälligt och opartiskt granskning af skollitteratur;

naturvetenskapliga, geografiska och statistiska notiser;

råd och anvisningar;

en öfverskådlig förteckning å lediga tjänster;

annonser om lediga tjänster samt om nya böcker m. m.

*

I tidningens spalter få ej finnas: rent politiska och religiösa artiklar; pjunkiga, tankefattiga bref; sådana uppsatser, som blott innehålla ordrytteri eller som ställa skolan och hennes lärare i en löjlig dager inför allmänheten; liksom vi ock skola vakta oss för flere månader gamla referat och dylik spaltfyllnad.

I sjelfständig anda skola vi — utan fruktan för att uttala vår mening, men ock utan obetänksamhet — kämpa för tidsenliga reformer på skolans område.

Vid alla frågors behandling skola vi intaga en lugn, hofsam, men bestämd hållning och endast fästa oss vid sak, ej vid person, hvadan våra spalter aldrig komma att lemnas öppna för personliga angrepp.

Tidningen utkommer hvarje fredags morgon.

Formatet liksom ock tidningens utstyrsel synas af detta nummer. Tidningen kommer alltså att omfatta åtta sidor å 3 spalter.

Priset synes här ofvan. Postarvodet utgör pr år 38 öre.

Tidningens redaktion består af sex ständiga medlemmar, deraf fem äro lärare vid folkskolan och en vid teknisk skola. Fyra af de först nämnda tillhöra för närvarande centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening, hvilket bör vara en borgen för, att tidningen kommer att redigeras i väsentligen samma anda, i hvilken nämnda förening hittills arbetat.

Framtiden må visa, huru vi komma att lyckas i vårt företag.

Ett skall emellertid aldrig hos oss saknas: det redliga uppsåtet att gagna vår svenska folkskola och hennes lärare.

Stockholm, december 1881.

Redaktionen.

De af våra vänner, som vilja medverka till tidningens spridning och för detta ändamål önska profexemplar, behagade uppgifva sin adress till Svensk Läraretidning, Stockholm.

FÖR DAGEN.

Som vi i förra numret nämde, har regeringen utfärdat en lag angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering — en lag, som på sina ställen varder af ej ringa betydelse för skolans arbete.

Denna lag har ådragit sig en mer än vanlig uppmärksamhet. Från åtskilliga håll har den nämligen blifvit skarpt klandrad, dels därför, att den, offentliggjord den 15 sistlidne december, skulle lända till efterrättelse redan den 1 januari detta år, dels därför, att den skulle innehålla allt för stränga bestämmelser.

Den förra anmärkningen gillas af oss obetingadt. Regeringen har emellertid skyndat att — med anledning af framställningar från dels öfverståhållarembetet, dels Norrköpings fabriks- och arbetareföreningar — förklara, det förordningen skall träda i kraft först från och med den 1 juni 1882. Härom behöfva vi alltså ej yttra oss.

Beträffande den andra anmärkningen, eller att förordningen skulle innehålla

för stränga bestämmelser, måste vi deremot lika obetingadt ställa oss på den nya lagens sida.

Denna lag innehåller nämligen väsentligen följande bestämmelser:

att i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering ej må användas minderårig, som ej fyllt tolf år; som ej inhämtat det för afgång från folkskolan stadgade minsta kunskapsmått; eller som, till följd af sjuklighet eller kroppslig svaghet, af det ifrågavarande arbetet anses komma att lida men;

att i fabriksarbete må barn (den, som är under 14 år) användas högst 6 timmar och yngre person (den, som fyllt 14, men icke 18 år) högst 10 timmar af dygnet — skolande dessa arbetstider infalla mellan klockan 6 f. m. och 8 e. m. samt afdelas genom raster, så att barn åtnjuter ledighet minst $\frac{1}{2}$ timme och yngre person minst 2 timmar, deraf minst $1\frac{1}{2}$ timme före klockan 3 e. m.;

att i handverk eller annan handtering minderårig (den, som är under 18 år) ej må användas till arbete å annan tid af dygnet än mellan kl. 6 f. m. och 8 e. m. — skolande arbetet afbrytas af lämpliga raster;

att minderårig under femton år, som användes i fabrik, handverk eller annan handtering, skall begagna undervisningen i folkskolan å de tider, skolrådet efter näringsidkarens hörande bestämmer, eller njuta annan deremot svarande och af skolrådet godkänd undervisning, samt en gång i månaden till näringsidkaren aflemna intyg om åtnjuten undervisning;

att till arbete under jord i grufvor eller stenbrott yngre person af qvinnor eller barn ej må användas;

att det åligger näringsidkaren att vara försedd med behöriga intyg, som bestyrka de hos honom anställda minderåriga arbetares ålder, skolkunskap samt kroppsbeskaffenhet och helotillstånd, då de hos honom antogos, äfvensom att förvara de intyg angående åtnjuten undervisning, hvilka skola till honom aflemnas;

att helsovårds- eller kommunalnämnd skall noggrant öfvervaka, att de i förordningen gifna föreskrifter iakttagas, och för sådant ändamål tid efter annan själf eller genom personer, som nämnden inom eller utom sig utser, besöka de inom kommunen befintliga, särskild tillsyn underkastade arbetsställen;

att för öfverträdelse af i förordningen gifna föreskrifter näringsidkare straffas med böter från och med 10 till och med 300 kronor, och

att om mot berörda föreskrifter minderårig användes i arbete, vare jemväl dess fader eller målsman förfallen till böter från och med 5 till och med 20 kronor, der öfverträdelsen skett med faderns eller målsmannens vilja eller vetskap.

Åtskilliga af dessa bestämmelser äro alls icke nya för vårt land. Förordningen af den 18 juni 1864 stadgar nämligen:

att icke någon må antagas till arbetare i fabrik, handverk eller annan handtering förr än efter fyllda 12 år;

att arbetare under 18 år icke må vid inrättningar för tillverkning af fabriks- och handverksarbeten användas till arbete nattetid mellan klockan 9 på aftonen och klockan 5 på morgonen;

att näringsidkare skall faderligt vaka deröfver, att hos honom anställd minderårig arbetare, som icke förvärfvat det kunskapsmått, hvilket folkskolestadgan föreskrifver såsom det minsta, erhåller undervisning å de dagar och timmar, som näringsidkaren bestämmer, äfvensom att arbetare flitigt besöker söndags-skola, der sådan finnes, eller annan för näringarne afsedd läroanstalt; samt

att näringsidkaren skall jemväl vid sina biträdens eller arbetares behandling och sysselsättning fästa behörigt afseende å deras helse och arbetsförmåga.

Litet hvar känner emellertid, huru på de flesta orter dessa bestämmelser så godt som helt och hållet åsidotsatts. De missbruk vid minderåriges användande i arbete vid fabrik eller handverk, och de öfverträdelser af redan meddelade bestämmelser, som egt rum, hafva ådagalagt behovet af fullständigare lagstiftning i ämnet.

De nya bestämmelser, som nu gjorts, äro af den beskaffenhet, att hvarje vän af det uppväxande släktet och af en stigande folkupplysning måste helsa dem med glädje. Intet barn bör tillåtas mottaga arbete vid fabrik eller handverk, förr än det inhämtat minimikursen, och sedan denna f. n. mycket ringa kurs genomgått, och barnet erhållit anställning, måste tillfälle beredas det samma att än vidare inhämta ökade kunskaper. Då, såsom hittills ofta varit fallet, barnet är anställt i arbete 12 å 16 timmar af dygnet, har detta likväl varit en omöjlighet, hvarjemte den långa arbetstiden ej sällan haft till följd, att barnets helse i förtid brutits.

Att emellertid klagan öfver lagen höjts och kommer att höjas från en del arbetsgifvares sida, finna vi helt naturligt. Lagen ingriper nämligen i deras ekonomi, på samma gång som den binder dem genom bestämmelser, hvilka i någon mån hindra deras handelsfrihet.

Men den enskildes intresse måste alltid gifva vika för det allmännas. Och här är det just fråga om att tillgodose ett dylikt allmänt intresse. Intet kan nämligen vara mera egnadt att höja ett land än en stigande folkupplysning, och en stigande folkupplysning samt ett kraftigare uppväxande släkte måste varda följder af den nya lagen — om den nämligen efterlefves.

För öfrigt måste ett höjande af arbetarne i nu nämnda hänseenden sätta dem i stånd att bättre fullgöra sitt arbete, hvadan, om icke nu genast så dock i en snar framtid, arbetsgifvarne sjelfve komma att draga fördel af den nya förordningen.

Det har äfven anmärkts, att arbetarne sjelfve icke skulle vara belåtna med den nya lagen, enär de bidrag för bestridande af lefnadskostnaderna, som barnen hittills genom sitt arbete kunnat lemna sina föräldrar komma att förminskas. Vi hysa emellertid den åsigt, att en ordentlig arbetare så bör aflönas, att han kan utan att taga sina barn från skolan försörja sig och sin familj. Dithän böra arbetarne sträfvä och — ifall de förstå sitt eget bästa — ej för sin del klaga öfver en lag, som måste hafva till följd deras höjande i både fysiskt och moraliskt afseende.

Gifvet är emellertid, att till en början rätt många svårigheter skola uppstå vid tillämpningen af en lag af så djupt ingripande betydelse som den ifrågavarande. Under de fem månader, som nu återstå, innan lagen skall träda i kraft, är det emellertid att hoppas

att förhållandena förberedelsevis ordnas på lämpligt sätt. För skolstyrelserna torde det vara nödvändigt att före höstterminens början vidtaga anordningar för mottagande af de i fabriks- och handverksarbete sysselsatta minderåriga.

* * *

Det bör intressera våra läsare att i sammanhang härmed få kännedom om, huru det beträffande denna angelägenhet förhåller sig i Frankrike, som sedan 7 år eger en lag, hvilken bestämmer angående minderåriges sysselsättning i fabriker och reglerer arbetstiden i de samma.

Enligt denna lag få barn under 12 år endast arbeta 6 timmar dagligen vid fabrik eller annan industriell inrättning, hvarjemte en rast skall vara förlagd mellan dessa timmar. För barn öfver 12 år är den tillåtna dagliga arbetstiden 12 timmar, som dock skola vara afbrutna af flere raster. Allt nattarbete, hvarmed menas sådant, som förrättas mellan kl. 9 på aftonen och kl. 5 på morgonen, är förbjudet för minderåriga under 16 års ålder och i manufakturier dessutom för flickor mellan 16 och 21 år. Grufarbete, som under intet vilkor är tillåtet för kvinnor, är förbjudet för gossar under fyllda 12 år.

Dessa i industriens tjänst sysselsatta barn äro, om de ej fyllt 12 år, skyldiga att följa klasserna i en skola under den tid, som ej är upptagen af kroppsarbete. Minderåriga från det 12:e till det 15:e året indelas i tvenne kategorier: dels i sådana, som redan erhållit primärundervisning och följaktligen äro försedda med ett afgångsbetyg från skolan, dels i sådana, som ej erhållit minimum af kunskaper. Endast barn af den senare kategorien äro pligtiga att besöka en skola, och måste de då vara försedda med ett kort, på hvilket läraren antecknar de frånvarande dagarne, och hvilket en gång i veckan skall uppvisas för samt förses med namnteckning af arbetsgifvarne.

Tidskriften »*Journal des économistes*», hvarifrån vi hemtat dessa uppgifter, meddelar en redogörelse från den öfverstyrelse, som staten tillsatt att bevaka, det dessa föreskrifter efterlefvas.

Af denna mycket intressanta redogörelse inhämtas, att den 1 januari 1879 uppgick i Seine-departementet — det enda departement, öfver hvars förhållanden i detta hänseende noggranna beräkningar låtit sig göra — antalet särskilda fabrikskolor till 451 och den 1 januari 1880 till 608. I dessa skolor begagnades det förstnämnda året undervisningen af 24,286 minderåriga fabriksarbetare.

Såsom en följd af lagen hade flere arbetsgifvar undvikit att vid sina fabriker anställa barn under 15 år, i synnerhet emedan arbetsgifvarne, hvilka i närmaste hand kontrolleras af särskilda inspektörer, hafva vissa, för dem föga behagliga, åligganden. Sålunda måste de föra öfver de minderåriga ett fullständigt register, upptagande dessas familjenamn, förnamn, födelseår, födelseort m. m., tiden, när de anställdes vid fabriken, och när de afgå från densamma. Detta register lär i allmänhet hafva förts ordentligt, men Mr Dumas, ordförande i öfverstyrelsen, anmärker dock, att flere mindre arbetsgifvar sökt undandraga sig denna sin skyldighet.

Ringa utsigt har Sveriges folkskollärarekår att under innevarande år få se något af sina önskningsmål uppfyllt.

Efter hvad vi erfarit, kommer nämligen statsregleringspropositionen till den snart sammanträdande riksdagen icke att upptaga något enda af de många

önskningsmål, hvarom lärarekåren petitionerat, och för hvilka vi redogjorde i förra numret. Trots vederbörandes goda vilja, särskildt hvad beträffar den mycket behjertansvärda frågan om rätt för lärare att vid sjukdomsfall få behålla en del af lönen, lär det varit omöjligt att upptaga något af dessa ärenden, enär debet och kredit då ej skulle gått ihop.

Få se, om genom enskild motionär någon af frågorna det oaktadt varder bragt på tal vid 1882 års riksdag! Vi vilja i det längsta hoppas det.

Ett till oss i går anlänt bref från en lärare i landsorten låter oss förmoda, att en riksdagsman i brefskrifvarens hemort kommer att vid riksdagen söka verka för förbättrande af lärarnes ekonomiska ställning. Önskligt vore, att en hvar lärare samtalade med hrr riksdagsmän om detta ärende, innan dessa nu snart begifva sig från sina respektiva hembygdar.

Till folkskoleinspektörer för den med år 1882 ingående inspektionsperioden äro förordnade, inom

Upsala stift: seminariadjunkten Fr. Laurell, seminariadjunkten H. E. Herrmannson, filosofie doktorn G. Insulander, kateketen R. Norén samt docenten M. L. Wærn, den sistnämnde äfven inom en del af Strängnäs stift;

Linköpings stift: rektorn Chr. L. Anjou, kyrkoherden R. Fjeterström, kyrkoherden G. V. Sandberg och läroverksadjunkten J. Andersson;

Skara stift: t. f. rektorn E. Th. Jungner, läroverksadjunkten A. J. Särnblad och filosofie doktor Å. G. L. Belfrage;

Strängnäs stift: lektorn A. G. Bogren och seminariadjunkten H. B. H. Crona;

Vesterås stift: kyrkoherden C. G. Åström, kyrkoherden J. E. Jansson, läroverkskollegan F. W. Åmark och kyrkoherden L. J. Z. Leksell;

Vexjö stift: lektorn A. Rundbäck, kyrkoherden J. P. Dahlstedt, t. f. kontraktsprosten H. S. Östberg och seminariadjunkten D. Ahnstrand;

Lunds stift: seminariadjunkten J. H. Bergendal, kyrkoherden J. Chr. E. Åkeson-Lundegård, kyrkoherden C. D. E. Petré, kyrkoherden N. J. O. H. Lindström och kyrkoherden H. Wihlborg;

Göteborgs stift: lektorn C. J. Sundström och rektorn C. L. Leidesdorff;

Kalmar stift: rektorn J. G. af Geijerstam och kyrkoherden G. H. Engström;

Karlstads stift: rektorn C. W. Kastman, seminariadjunkten O. Törneblad och kyrkoherden C. Gillgren;

Hernösands stift: filosofie kandidaten M. Nordström, seminariadjunkten J. Bäckman, folkskoleinspektören J. Kjellin, rektorn N. Thielers, komministern J. H. Unæus, komministern A. Fr. Elfgrén, kyrkoherden P. O. Grape och folkskoleinspektören I. Johansson;

Visby stift: läroverksadjunkten O. Rosman.

Stockholms folkskolor. De sistlidne vår ledigförklarade lärare- och lärarinnebefattningarna vid Stockholms folkskolor blefvo af öfverstyrelsen den 19 december tillsatta. Följande lärare och lärarinnor utnämndes:

Storkyrkoförsamlingen:

till lärare med lön af 1,600 kronor: hr Claës Vilhelm Bengtsson;

Klara församling:

till lärare med lön af 1,600 kronor: hr Hjalmar Berg;

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröknarna Helena Höökenberg och Charlotta Erikson;

Kungsholms församling:

till lärare med lön af 1,800 kronor: hr Fridtjuv Berg;

till lärarinna med lön af 1,200 kronor: fröken Hilma Vessman;

till lärarinnor med lön af 1,100 kronor: fru Wilhelmina Almin, född Pettersson, fröknarna Alida Englund, Dorotea Käberg, Maria Nygren och Emilia Eriksson;

Adolf Fredriks församling:

till lärare med lön af 1,800 kronor: hr Jöns Johansson;

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröknarna Augusta Tefsky och Ebba Kröningsvärd;

till lärarinnor med lön af 1,100 kronor: fröknarna Amanda Peterson, Ida Schmiedte, Anna Rheborg, Amalia Öberg, Fredrika Hultman och Fredrika Bogström;

Jakobs och Johannis församling:

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröknarna Hilda Sjölander, Hildegard Svanström och Julia Hilma Karolina Bergman;

till lärarinna med lön af 1,100 kronor: fröken Berta Peterson;

Ladugårdslands församling:

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröknarna Lovisa Lundvall och Emilia Åkerlund;

till lärarinnor med lön af 1,100 kronor: fröknarna Matilda Matson, Lovisa Simonsson, Anna Sjödin, Johanna Åhrnberg, Hilda Arosenius, Klara Norelius, Hedvig Brodin och Augusta Boström;

Katarina församling:

till lärare med lön af 1,600 kronor: hr Alexander Jonsson;

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröknarna Andrietta Denoyer, Maria Näsman och Ingegerd Edling;

till lärarinnor med lön af 1,100 kronor: fröknarna Alma Holmquist, Maria Sandberg, Augusta Jonsson, Maria Wallin, Ulrika Winberg, Kerstin Christiernson, Kristina Bäckstrand och Hilda Myhrman;

Maria Magdalena församling:

till lärarinnor med lön af 1,200 kronor: fröken Hulda Tivander och fru Fredrika Hübinette, född Thorsslund;

till lärarinnor med lön af 1,100 kronor: fröknarna Alma Lundberg, Agnes Tillberg, Maria Widgren, Anna Hagelberg, Charlotta Jonsson och Octavia Wallberg.

Samtliga utnämnda hafva längre eller kortare tid tjänstgjort vid hufvudstadens folkskolor antingen som extra ordinarie eller ock som ordinarie med lägre lön än den, hvartill de nu utnämns.

Lägsta lärarinnelönen vid Stockholms folkskolor är från och med innevarande år bestämd att utgå med 1,100 kr. pr år. Detta enligt kyrkofullmäktiges beslut och på hemställan af öfverstyrelsen.

Välvilja mot folkskolan.

Adjunkten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm, E. U. Valmstedt, har till ett antal af omkring 30 folkskolor inom Södermanland såsom gäfvat aflemnat samlingar af Södermanlands allmänna vilda blommar, omkring 400 exemplar, särdeles prydligt pressade och uppklistrade. Hvarje samling är bunden i vackert band och åtföljes af en beskrifning. Senast hafva lärarne och lärarinnorna i Strängnäs mottagit en dylik samling, åtföljd af ett bref, hvari gifvaren uttrycker den förhoppning, att vid folkskolorna skulle finnas någon, som ville bereda sig ett nöje genom att med ledning af det sända lära barnen

känna åtminstone något af Södermanlands så rika flora.

Det är oss ett nöje att kunna meddela, att hr V. sjelf samlar denna mängd af växter samt på lediga stunder ordnar dem, för att sedan så oegennyttigt öfverlemna dem som gäfvat åt det sörmäländska folket. Mätte ock Södermanlands lärare, som ju å folkets vägnar få mottaga dem, genom flitigt användande visa sig rätt uppskatta en dylik oegennyttig uppoffring!

Dödsfall. En af de äldste banbrytare på folkskolans fält, f. d. skolläraren *Johan Jönsson* i Tirup af Malmöhus län, har aflidit i slutet af sistlidne december månad.

Född 1810 i Hellestad, der fadern var hemmansegare, aflade J. skollärareexamen i Lund dels 1841, dels 1847. Med kraft, nit och skicklighet verkade han i skolans tjänst ända till 1874, då han såsom pensionsmässig tog afsked och bosatte sig i St. Uppåkra, der han vistades till sin död.

Intresserad af allt, som rörde skolan, har han efterlemnats talrika anteckningar om lärarnes ställning och folkets förhållande till dem och skolan under de tvenne första decennierna af den senares tillvaro.

Den aflidne efterlemnar tvenne söner, af hvilka den ene är lärare vid Stockholms folkskolor och den andra f. d. skollärare, nu mera landskanslist i Kalmar län.

Tidning för ungdom är en kollega, som vi med allt skäl kunna rekommendera för skolans mera försigkomna elever och Sveriges ungdom i allmänhet. Tidningen utkommer med ett nummer af halfva Svensk Läraretidnings storlek hvarje helgfri lördag under de åtta läseterminsmånaderna januari—april samt september—december och kostar för år 2 kr. Utom mycket läsvärda artiklar innehåller tidningen en mängd prisuppgifter.

Tidningens uppgift framgår af följande ord, som utgifvaren, löjtnant E. O. Warwinsky i Göteborg, i anmälan riktar till Sveriges ungdom:

»Jag vill åter anstränga mina krafter efter deras mått till att komma edert hjerta att med snabba pulslag deltaga i edert förståndets verksamhet. Jag vill åter efter förmåga söka lära eder att blicka in i lifvet och betrakta världen och de timade händelserna med öppna, fördomsfria, besjälade ögon, jag vill lära er älska dygden för dygdens och eder egen skull, jag vill lära er värda allt ädelt och godt, att med omutlig trohet fullgöra edra pligter, att förädla er högborna ande.»

Valde. Till lärare i Kisa, Östergötland: hr *Gustaf Thegerström* från Hudiksvall.

— Till skollärare i Verum af Kristianstads län: hr *L. Nordström* från V. Karup (ensam sökande).

— Till skollärare, organist och klockare i Tuna af Gefleborgs län: hr *Karl Seger* från Viksta i Upland. (5 sökande).

— Till skollärare, organist och klockare i Högs församling af Gefleborgs län: hr *J. Forsberg* från Korböle.

— Till organist och klockare i Skellefteå stads och landsförsamling: hr *P. Zimdahl* från Valbo af Gefleborgs län.

— Till första lärarinna vid det nya småskollärarinneseminarium i Lund: fröken *Hilda Viktor* från Landskrona. (12 sökande).

— Till andra lärarinna vid nämnda seminarium: fröken *Kristina Nilsson* från Helsingborg. (6 sökande).

— Till skollärare i Gudmundtorp af Malmöhus län: hr *N. Åkesson* från Malmö.

— Till skollärare, klockare och organist i Flen af Södermanlands län: hr *A. G. Carlström* från Teda.

— Till lärare vid Döderhults ambulatoriska folkskola: hr *Aug. Johansson* från Kloba i Högsby församling af Kalmar län (enhälligt).

— Till skollärare i Sollefteå: hr *E. Näsman* från Sundsvall.

— Till lärare vid Jönköpings västra folkskola: hr *M. Erlandsson* från Söderbykarl af Stockholms län.

— Till skollärare i Vattlång, Harmångers församling af Gefleborgs län: hr *Magnus Sundström* från Bogsta.

— Till lärarinna vid en nyinrättad småskola i Söderköping: fru *Elin Josefina Lindqvist*, född Follgren.

— Till lärarinna vid Berga fasta folkskola i Årsunda socken af Gefleborgs län: *Anna Olsson* från Järbo.

— Till småskollärarinnor inom Ströfvelstorpens församling, Skåne: *Emma Håkansson* från Björnekulla, *Emma Pålsson* från Konga och *Emma Andersson* från Tunby. (22 sökande).

— Till organist och klockare i Nyköpings stads östra Helgona församlingar: hr *R. J. Lagerqvist* från Ljungby, Kalmar län.

— Till skollärare i Öljuhult, Blekinge: hr *Rylander*.

— Till organist och klockare i Öfver-Jerna, Strängnäs stift: skolläraren i samma församling *N. R. Le Moine*.

Till inspektor för Stockholms folkskollärarinneseminarium har utsetts kyrkoherden i Katarina församling *C. A. E. Landquist*, sedan seminariets förre inspektor, kyrkoherden dr *J. Nordlund*, afsagt sig detta uppdrag.

— Folkskoleinspektören, adjunkten vid folkskollärarinneseminarium i Stockholm *H. B. H. Crona* har utnämnts till kyrkoherde i Tjörns pastorat, Göteborgs stift.

— Regeringen har anvisat understöd af allmänna medel med sammanlagt 15,000 kr. åt 300 folkskolor, der undervisningen i slöjd för gossar är anordnad på sätt i kungörelsen den 11 september 1877 är föreskrifvet.

— För inköp af åtskillig undervisningsmateriel för folkskolor och småskolor i de finska församlingarna inom Hernösands stift har regeringen anvisat ett belopp af 952 kr. 70 öre och för liknande inköp för lappskolorna i Jockmock, Gellivare, Arjeplog och Tärna kapellförsamling ett belopp af 670 kr. 12 öre.

— Regeringen har anvisat understöd till olika belopp för år 1882 åt 13 mindre uppfostringsanstalter för medellösa döfstumma barn.

— * Tyska församlingens skoldirektion i Stockholm har beslutat att afskildt från Tyska skolan och i en särskild lokal, Vesterlånggatan 67, inrätta för gossar och flickor från 6 till 10 år fullständiga skolkurser, i hvilka, under begagnande af tyska språket, undervisningen så mycket som möjligt skall ansluta sig till den i de svenska skolorna.

— * Bränkyrka församling i Södertörn har beslutat att tilldela samtliga sina småskollärare en löneförhöjning af 25 kr. för hvar och en, oafsedt om regeringens anslag erhålles eller ej.

— Hrr *B. C. Rohdes* och *T. Lindeqvists* privatseminarium för bildande af småskollärarinnor i Göteborg har under höstterminen besökt af 41 elever, af hvilka 18 vid terminens slut utexaminerades.

— Vid Lunds stifts sjuttonde allm. folkskolläraremöte i Malmö sistlidne augusti uppgingo inkomsterna till kr. 1735,50, deraf kr. 657,50 deltagarnas afgifter. Utgifterna hafva deremot uppgått till kr. 1785,50, hvartill ännu lär komma någon förlust på förlaget af mötets förhandlingar.

— Till vikarierande andre lärare vid Upsala läns folkhögskola är antagen fl. kand. *H. Vedin*.

— * Skolläraren *A. Åkerman* i Pålstorp erhöi på sin 29 födelsedag den 9 dec. af Raus sångförening, hvars ledare och lärare hr *Å.* är, ett prydligt skrifställ af nysilfver såsom en tacksamhetsgåf för hans vid föreningens öfningar ådagalagda nit och skicklighet.

— Granskning af direktör *B. W. Hallbergs* koralboks-förslag är nu af dertill utsedde komiterade verkställd, och hafva dessa hrr tillstyrkt förslaget befordran till tryckning.

— På kallelse af Tunadals aktiebolag har slöjdinspektören *M. Ramström* under sistlidne november månad anordnat en slöjdskola för gossar å bolagets sågverk vid Tunadal, nära Sundsvall, der för närvarande 20 lärjungar under aftnarne erhålla undervisning i snickring, svarfning, träskärning och linearteckning m. m.

— En ordinarie folkskollärare på landet har till en af Ystadstidningarna lemnat en årstabla öfver sin ställning, af hvilken tablå framgår, att under det inkomsterna beräknats till 675 kr., utgifterna ansetts kräfvat ej mindre än 1,095 kronor.

— Sedan någon tid tillbaka hålla officerarne vid Svea och Andra lifgardet ungefär en gång i veckan föreläsningar för manskapet vid de nämnda regementena öfver krigshistoriska tilldragelser inom vårt land m. fl. lämpliga ämnen. Dessa föreläsningar, som komma att under vinterns lopp fortgå, synas af manskapet omfattas med stort intresse.

— Rektor *C. W. Kastman* har erhållit tillståndsbrevs att i Stockholm utgifva en periodisk skrift, benämnd »Tidskrift för folkundervisningen».

— Helsingborgs folkskola räknar 8 flickklasser, 7 gossklasser och 13 småskoleklasser. Under förlidet år hade 88,5 proc. af hela barnantalet varit dagligen närvarande. Medeltalet för åren 1875—80 var 85,7 och för åren 1870—74 80,4 proc.

— Vernamo landtkommun i Småland eger numera fem stora, prydliga skolhus, hvartdera 64 fot långt och 30 fot bredt samt försedt med bostad för läraren, en skolsal med 784 kvadrattots golvyta och 14 fots höjd, en något mindre slöjdsal jemte förstuga, prydliga uthus och en stor plan, hvarå trädgård skall anläggas. Hvarje skolsal uppvärms genom tvenne stora Bolinderska mitraljösugnar.

Sveriges allmänna folkskollärare-förening.

Centralstyrelsen

sammanträdde den 28 och 29 sistlidne december här i Stockholm, hvarvid alla styrelsens medlemmar personligen närvaro.

Icke mindre än 18 ärenden stodo på föredragningslistan. Utrymnet medgifver oss nu endast att vidröra ett par af dessa.

Till ordförande för innevarande år valdes hr *J. Molin*, till vice ordförande hr *Emil Hammarlund*, till sekreterare hr *A.*

M. Stefanson och till kassaförvaltare hr *A. F. Skoglund* — samtliga återvalda.

Till att i redaktionen för Svensk Läraretidning under år 1882 föra föreningens talan utsågos hrr *J. Molin* och *A. M. Stefanson*.

Kassaförvaltaren upplyste derom, att föreningens medlemsantal uppginge till omkring 2,000, och att föreningen vid 1881 års slut hade en kontant behållning af omkring 900 kr.

Samtliga till centralstyrelsen ingångna frågor och förslag behandlades. Vi komma att i de följande numren egna vår uppmärksamhet åt dessa frågor — 10 till antalet — och dervid äfven redogöra för centralstyrelsens utlåtande öfver de samma. Endast det vilja vi nu nämna, att bl. a. frågan om reseersättning vid prof kommer att under detta år hänskjutas till krets-föreningarna.

Äfven ett par frågor, som ännu ej inkommit till centralstyrelsen, nämligen om en lif-försäkringsanstalt för Sveriges skollärare samt den viktiga frågan om förbättring i lärarnes löner, bragtes på tal, ehuru definitiva beslut naturligtvis ej fattades.

Från krets-föreningarna.

Stockholms folkskollärareförening hade den 12 sistlidne december sitt sista sammanträde för året — besökt af ett 80-tal medlemmar.

Sedan beslut fattats att för föreningens räkning för detta år — i likhet med hvad fallet varit ett par föregående år — prenumerera å samtliga svenska skoltidningar och pedagogiska tidskrifter samt derjemte å en norsk, en dansk, en finsk, en tysk, en schweizisk och en engelsk skoltidning, företogs till behandling frågan om *räkneundervisningen i folkskolan*.

Diskussionen inleddes med ett längre, sakrikt föredrag af adjunkten vid folkskollärarinneseminarium *L. C. Lindblom*.

Under den derpå följande diskussionen, i hvilken flere medlemmar deltog, påpekades, att den första undervisningen borde vara fullt åskådlig, allsidig och ej på minsta sätt forcerad; att en så vidt möjligt allmängiltig terminologi borde vidhållas, dock så att andra brukliga uttryck och termer blefve för barnen bekanta; att vid den fortsatta undervisningen eqvationsformen borde strängt vidhållas, och att med afseende på läroboken denna helst borde bestå af allsidiga i strängt progressiv ordning följande exempel.

Ett par resolutionsförslag framlades. För att icke på något sätt lägga band på den nyligen tillsatta komiten för granskning af läroböcker i aritmetik beslöt dock föreningen att f. n. låta det bero vid den förda diskussionen.

Norrköpings folkskollärareförening hade sitt ordinarie vintermöte i Norrköping fredagen den 26 november. Det var bevisadt af omkring 100 mötesdeltagare. Till ordförande för dagen utsågs hr *Malcolm Sjögren* från Ö. Eneby.

Folkskollärarinnan Jenny Olsson från Norrköping höll ett af lif och värme utmärkt undervisningsprof öfver »Finlands sista kamp».

Derpå höll folkskolläraren M. Nelander från Norrköping ett sakrikt, formfulländadt och därför med spändt intresse åhördt föredrag öfver ämnet: »Om de pedagogiska studiernas vikt och betydelse».

Efter att inledningsvis hafva angifvit den pedagogiska vetenskapens begrepp och föremålet för de pedagogiska studierna, lemnade talaren en kortfattad öfversigt af den pedagogiska vetenskapens discipliner samt huru dessa uppstått under den allmänna kulturutvecklingen. Derpå öfvergick han till en skildring af de pedagogiska studiernas, enligt hans mening, bristfälliga och otillfredsställande bedrivande vid våra seminarier och de följder, som detta framkallat med afseende på lärarens uppfattning af dessa studiers vikt och betydelse, att nämligen de samma för den uppfostrande och undervisande verksamheten äro af jämförelsevis ringa eller intet värde.

Derefter ingick talaren i en undersökning om oriktigheten af denna lärarens uppfattning, i det han uppvisade de falska grundvalar, hvarpå den var bygd. Detta ådagalades genom exempel, hemtade ur den pedagogiska vetenskapen. Det visades, att läraren, för att kunna bedriva det uppfostrande arbetet i öfverensstämmelse med barnets natur, anlag och lynne, måste studera vetenskapen om människan, d. v. s. noga lära känna själsfunktionernas natur och den ordning, i hvilken de utveckla sig hos barnet. Talaren gendref den åsigt, som förmenar sig allenast genom erfarenheten vinna den tillräckliga insigt i lärjungens naturenliga daning och uppfostran, som för ett framgångsrikt arbete på detta fält är nödvändig. Det visades, att till och med just för samlandet af erfarenheter på detta område äro de ifrågavarande studierna nödvändiga. Endast derigenom blir läraren i stånd att fasthålla de gjorda iakttagelserna och bringa dem till full klarhet för medvetandet.

Detta utvecklade talaren närmare i ungefär följande ord: Lärjungarnes själsanlag och fallenheter företä en oändlig mångfald. Det finnes icke två, som äro i alla afseenden hvarandra lika. Huru reda sig i denna mångfald? Hvar och en kräver dock, om uppfostran skall vara god, sin särskilda behandling, afpassad efter hans särskilda egendomligheter. Här kommer vetenskapen till hjälp. Han bringar det i denna skiftande och brokiga mångfald, som eger största likheten, under allmänna och gemensamma synpunkter, anställer deretter sina undersökningar och vinner såmedelst resultat, ur hvilka mer eller mindre tydliga anvisningar rörande tillvägagångendet i de särskilda fallen och med afseende på de olika individerna framstå.

Med anledning af allt det sagda fann talaren det vara uppfostrarens uppgift att i den yttre skolorganisationen inlägga det lifsfulla innehåll, som hemtas från lifvet

och verkligheten. Men detta kunde endast och allenast upphemtas derifrån genom de forskningar, som ske i det obemärkta och tysta rörande undervisningens och uppfostrans förutsättningar, väsende, ändamål, medel och bästa utföring, och hvilka frukter vore nedlagda i den pedagogiska vetenskapens resultat, och hvilka uppfostraren tillagnar sig genom pedagogiska studier. Derfor gälde det för uppfostraren att tränga in i uppfostringskonstens innersta, att så att säga känna henne på pulsen för att för sig själf bringa i dagen de otaliga orsaker, som äro verksamma vid lärjungens utveckling, väl ihågkommande, att ingen orsak är utan sin verkan och tvärtom.

De pedagogiska studierna borde utgöra den lifvande, ständigt uppfriskande ström, hvilken håller uppfostringsverksamheten lifskraftig och såmedelst i jemnhöjd med framstegen på öfriga delar af det allmänna arbetsfältet. I dessa studier skulle folkbildningen hafva sin yttersta rot, genom hvilken skulle åt denna bildning tillföras frisk och lifskraftig näring, som fullt passar för dem, hvilka äro föremål för bildningsarbetet, och hvilken därför tränger till hjerteroten af deras lif och medvetande och der gifver impulser till ädel daning i alla riktningar.

Fotad på sådana grundvalar — men också endast då — skulle det arbete, som egnas åt folkbildningen, bäras af den lifvande och ständigt förnygrande ande, hvilken — men också han allena — förmår frambringa ädla, sköna och härliga frukter — de frukter, som heta *folkets sanna förädling och lyftning*.

Sedan ordföranden hemburit mötets tack till hr Nelander för det lärarika föredraget, skred man till behandling af frågan: »Huru bör räkneundervisningen i småskolan lämpligast bedrivas?» Öfver denna fråga yttrade sig endast folkskoleinspektören i Norrköping doktor Ivar A. Lyttkens, som i ett längre anförande gaf frågan en grundlig utredning, hvilken af mötet förklarades skola utgöra svar på densamma.

Vid härefter företagna val utsågos till ordförande hr Alfred Smedberg från Norrköping, till vice ordförande hr Malcolm Sjögren från Ö. Eneby, till sekreterare hrr J. O. Bergström och Alfred Beckman samt till kassaförvaltare hr Joh. Hylander, alla från Norrköping. Till revisorer valdes hrr A. Rehnström och Bilfeldt, båda från Qvillinge.

Sedan beslut fattats, att nästa somarmöte skulle hållas vid Hults bruk i Qvillinge församling, uppstod till sist en liflig diskussion öfver ett under mötet väckt förslag om användande af tilltalsordet *ni*. Det beslöts enhälligt, att nämnda tilltalsord skulle begagnas mellan föreningsledamöterna.

R.

Halmstads och Tönnersjö häraders folkskoleförening sammanträder i Halmstads folkskola lördagen den 28 jan. 1882, då föredrag hålles af lektor Fr. Anderson i

Halmstad; undervisningsprof i geografi af läggas utaf lärarinnan vid Halmstads folkskola, fröken Elisabeth Person; frågor rörande folkundervisningen diskuteras; fosterländska sånger sjungas; årsafgiften erläggas m. m.

Om åskådningsöfningar.

Af Ove.

I.

Åskådningsöfningarna höra till de läroämnen, hvilka senast inkommit i folkskolan, men på samma gång också till dem, som för skolbarnens utbildning hafva den allra största betydelse, enär de nämligen afse att uppöfva en förmögenhet, som visserligen i dagliga lifvet har en synnerligen vigtig rol, men hvilken deremot kan förblifva temligen oberörd vid en stor del af de vanliga undervisningsämnen. Denna så vigtiga och dock så föga uppodlade förmögenhet är erinringsförmågan, förmågan af att i minnet kunna öfvergå från ett begrepp till ett annat, som är med detta mer eller mindre beslägtadt eller som med detta har närmaste sammanhang.

Erinringsförmågan är icke alldeles det samma som minnesförmågan. Det finnes personer med mycket godt minne, men som äro mycket bristfälliga i fråga om förmåga att i rätt stund erinra sig något. De kunna lära sig att uppräknat hvarje-handa ord och begrepp, regler och undantag, men de äro mycket svaga i ett själfständigt begagnande af detta allt. De synda oupphörligt mot de inlärdas reglerna, de använda tidt och ofta felaktiga ord — och hvarför? Emedan de äro okunniga om dessa ord och regler? Alldeles icke! De äro mycket förtrogna med dem, känna dem riktigt väl, men de »kommo icke ihog dem», de »kommo icke att tänka på dem», just då de skulle använda dem: de voro icke vane vid att erinra sig, deras erinringsförmåga var utbildad. En sådan — högst vanlig — brist borde naturligtvis så mycket som möjligt bortarbetas, och detta arbete skulle just under åskådningsöfningarna bedrivas.

Åskådningsöfningarna afse sålunda i första rummet att uppöfva erinringsförmågan, men dermed är dock ingalunda hela området för dessa öfningar angifvet. Namnet åskådningsöfningar antyder ju för öfrigt, att de hafva något med åskådning att skaffa, och om annars namnet är det rätta, så skulle just öfningen i att åskåda vara hufvuddelen af undervisningen. Detta att åskåda samt att erinra sig står emellertid i närmaste sammanhang med hvartannat, eller vi kunna säga, att »åskåda» först innebär åskåda i vanlig bemärkelse och dernäst åskåda i betydelsen af att erinra sig eller innebär ett inre åskådande, ett åskådande och beaktande af det, som finnes i vårt minnes förråd. Vi skulle då kunna säga, att åskådningsöfningarna, i öfverensstämmelse med benämningens innebörd, afse att uppöfva åskådningsförmågan, men denna fattad såsom förmåga af både yttre och inre åskådning.

Slutligen, eftersom kunskapens innehåll och beskaffenhet stå i närmaste sammanhang med kunskapens form, hafva åskådningsöfningarna äfven en formel uppgift: de åsyfta i viss mån att öfva uttrycksförmågan, förmågan att i ord uttrycka och framställa de tankar och begrepps bilder, som lefva inom oss. »Med tanken ordet föds», det är visserligen sant, och därför må vi först söka att åstadkomma tankar och begrepp hos barnen, men dessa tankar och begrepp hafva dock sina i viss mån konventionella eller tillfälligt gällande uttryck, och således måste äfven beaktas, det den rätta uppfattningen får sitt rätta, d. v. s. antaget rätta uttryck. Tanken må hos den tänkande själf vara hur riktig som helst, den kan dock vid sitt framträdande få en förvriden form, och i stället för en framställning kan uppstå en vanställning. Mot sådan bristfällighet rikta då också åskådningsöfningarna sin uppfostrande verksamhet.

Vi torde härmed hafva tillräckligt angifvit det område, inom hvilket åskådningsöfningarnas uppgift ligger, och vi kunna då sålunda säga: åskådningsöfningarna afse att utveckla barnets erinrings- eller åskådningsförmåga och på samma gång dess uttrycksförmåga, eller — de afse att bibringa barnet förmåga att rätt använda sitt vetandes innehåll.

Af det nu sagda framgår, att åskådningsöfningarna icke egentligen åsyfta att bibringa nytt vetande, men väl ny skicklighet eller förmåga att använda det befintliga vetandet. Detta bör vid undervisningen nog beaktas; i annat fall blifva åskådningsöfningarna icke någon själfständig disciplin. De blifva lektioner i geografi, naturlära, geometri och hvad annat vara må, men de blifva icke det de böra vara. De blifva lex- eller minnesförhör, men de blifva icke egentliga öfningar, hvilka de dock, sitt namn likmätigt, skola vara.

Häraf framgår själftydligt, att det alldeles icke är fråga om några lexöfverläsningar till dessa öfningar, icke heller fråga om några föredrag och meddelanden å lärarens sida, lika litet som det kan blifva fråga om att först en stund läsa innantill i bok och så derefter genomgå det upplästa. Intet af allt sådant hör till de egentliga åskådningsöfningarna. Läraren kan naturligtvis behöfva förklara ett och annat; han kan i sammanhang med det förhandlade meddela en liten historia, en lättfattlig tillämpning eller något dylikt, men sådant hör till åskådningsöfningarna på liknande sätt, som det hör till geografin att på tal om Tysklands städer påminna om, att Gustaf Adolf stupade vid Lützen år 1632, eller på samma sätt, som det hör till historien att på tal om Gustaf II Adolf och hans förevingar i brons möjligen meddela hvad brons är.

Således hör intet af allt det ofvan anförda till den egentliga åskådningsundervisningen. Det är icke läraren eller boken, som härvid äro kunskapskällan, utan det är barnet, som är denna källa, och det gäller således blott att låta framspringa,

hvad som ur den samma månd kunna framkomma. Läraren blott frågar, barnet svarar, och inga andra frågor böra göras än sådana, som man anser barnet kunna besvara. Hela undervisningen rör sig på de för barnen välbekanta och kända områdena. Man frågar om barnets hus och hem, om föräldrar och syskon, om gods och bohag o. s. v., i allt klarligen om sådant, som man har rättighet att fråga om, och som man, såsom förut är framhållet, anser barnen kunna besvara: syskonens antal, namn och ålder, föräldrarnes sysselsättning, barnens sysselsättning i och utom skolan, deras bostad, bostadens läge, storlek och byggnadsmaterial o. s. v. Kan barnet icke besvara dessa frågor, ja, då må det söka att skaffa sig bättre underrättelse, ty om dylikt bör barnet hafva kännedom.

Vi äro härmed inne på frågan om det material, som man har att vid undervisningen begagna, och det område, inom hvilket frågorna skola upphettas. Vi hafva i det föregående anført grundegenskapen hos detta material eller detta område: det skall vara någonting bekant eller åtminstone något såsom bekant ansedt, och vi hafva dervid äfven lemnat exempel på sådant undervisningsmaterial.

För öfrigt är det ingalunda brist på lämpliga föremål för undervisningen. De träffas inom såväl växt- och djurverlden som ock inom den döda naturen, lika väl bland den medvetna och förnuftiga verkligheten alster som ock bland den omedvetna och oförnuftiga världens. Inom djurverlden känner väl hvarje barn något om hunden, hästen, katten m. fl. bland de högre djuren. Bland foglar, fiskar, kräddjur, insekter o. s. v. finnas också åtskilliga bekantskaper. Inom växtverlden känna barnen åtskilliga träd och buskväxter äfven som åtskilliga sädeslag, krukväxter, vilda växter o. fl. a. Från den döda naturen äro för barnen bekanta: åtskilliga metaller, såsom guld, silfver, jern, koppar m. fl.; sand och grus, glas och porslin, vattnet i sina olika former; källor, brunnar, floder, haf eller andra vattensamlingar — korteligen, det fins ett mycket rikhaltigt och innehållsrikt material, om hvilket hvarje vanligt barn har en mångfald föreställningar, hvilka det då blott gäller att få hos barnet ordnade och utredda.

Vända vi barnets uppmärksamhet till de menskliga förhållandena och inrättningarna, så skola vi se det äfven der besitta en rik fond af vetande, men som behöfver redas och bringas till klart medvetande. Det vet om städer och byar, om hus och husens inredning, om vägar, gator och broar, om kyrkor och skolor, om stolta skepp eller nätta båtar, om handel, åkerbruk och sjöfart, om yrken, sysslor och tjänster, om sådant, som gör nytta eller skada, om det, som är godt eller dåligt, om hvad som bör eftersträfvast eller afskys. Om allt sådant och mycket annat vet i allmänhet hvarje barn — ingalunda tillräckligt, men hvad det vet, skulle vara tillräckligt att fylla folianter med redogörelse derför — och så har barnet, liksom

många andra också, ingenting att meddela härom!

Uppmana en person, hvilken från barnåren och sedan under långa tider dagligen sysslat med t. ex. hästar och andra husdjur — uppmana honom att lemna en liten redogörelse för något af dessa djur, och han skall måhända i stum förvåning stirra på dig, för det du kunnat framställa en i hans tycke så orimlig och förvänd uppmaning. Icke har han något i den vägen att meddela? Icke det ringaste! Och om du så låter honom läsa en redogörelse för det, hvori du just begärde af honom en sådan, så skall han måhända efter genomläsandet förklara, att allt det der kände han förut.

Uppmana honom så ånyo att lemna en redogörelse för något, så skall han möjligen efterkomma uppmaningen, men hans framställning skall antagligen vara oredig och osammanhängande eller till och med obegriplig: han vet nu visserligen, att han vet åtskilligt om ett och annat, men han vet ännu icke, hur han skall meddela detta. Han har emellertid hunnit så långt i utveckling, att han vet sig veta någonting. Men derifrån och till det att med den store filosofen veta sig ingenting veta skall vägen antagligen blifva honom mycket lång; det var ifrån samma ståndpunkt och till det att tro sig ingenting veta ett mycket kortare vägstycke.

Från bokmarknaden.

Svensk språklära för folkskolan af F. Eriks-son. Stockholm, C. A. V. Lundholm. 1881. 32 sid. Pris karton. 25 öre.

Vår tid fordrar, att på modersmålets studium lägges den största vikt. Det bör behandlas såsom ett särskildt ämne. Dess grammatik bör vara lämpad efter det svenska språkets egendomar och icke efter ett främmande språk. Mot detta sista hafva emellertid författare till svenska språkläror som oftast felat. Detta gäller framför allt om kasusläran. Genom att upptaga 6 eller 4 kasus, då de egentliga substantiven i svenska språket icke ega flere än 2, har kasusläran blifvit onödigtvis försvårad. Den, så vidt vi veta, förste läroboksförfattare, som brutit härmed, är J. A. Aurén. Författaren till den lärobok, vi här anmäla har i detta hänseende följt Aurén och tillgifven fördel för undervisningen.

Äro vi i denna punkt fullt ense med förf., finnes dock i hans bok annat, hvilket enligt vår mening berättigade anmärkningar kunna framställas. Vi förbigå då sådana fel som »gamla» af »gammal» hvilka uppenbarligen bero på felaktigt korrektur. Önskligt hade varit, om förf. (sid. 26) påpekat ej blott, att predikatet allt måste vara ett verb, utan äfven att det måste stå i något utsägsätt. Vigten här torde hvarje lärare medgifva. »Objekt är säger förf. på samma ställe, »en bestämning till ett transitivt verb». Vi skul här vilja tillägga: »med i allmänhet aktform». Det obestämda pronomen »en» (sid. 17) anser förf. närmast motsvaras »någon». Ett bättre motsvarande ord

väl »man», i hvars ställe »en» användes i folkspråket. Beträffande verbens böjning (sid. 20 och 21) förefinnes äfven en oegentlighet. Förf. indelar nämligen sina böjningsexempel i tvänne klasser: A. *Hjelpverbs böjning* och B. *Regelbunden böjning*. Indelningen borde väl antingen hafva varit: A. *Hjelpverbs böjning* och B. *Hufvudverbs böjning* eller A. *Regelbunden böjning* och B. *Oregelbunden böjning*. Förf. har vidare, i likhet med de flesta författare till svenska språkläror, upptagit en särskild konjunktivform för alla verb. Såsom J. Pipon i sin språklära (sid. 150) anmärker, hafva numera dock blott de s. k. starka verben en dylik form. Inom de öfriga böjningssätten begagnas antingen indikativens form eller också omskrifningar. Hvad sådana former som »han kalle» egentligen äro, upplyser nyssnämde författare sid. 159, anm. 233.

Då boken utmärker sig för ett lättfattligt språk och i allmänhet bestämda definitioner, hvarjemte ej flere benämningar än de oundgängligen nödvändiga äro upptagna, anse vi henne vara rätt lämplig vid grammatikundervisningen i folkskolan.

Illustrerade folkböcker, Stockholm, R. Gustafssons förlag. Pris 25 öre pr häfte.

Richard Gustafssons älskliga sagor och friska, stämningsfulla folklifs-bilder samt »Mäster Fröjds» roliga »gubbar» och historier höra till den literatur, som måste tilltala en hvar, dock i synnerhet de små, som lefva i fantasiens värld. Såsom premieböcker kunna de på det varmaste rekommenderas. Priset är öfverraskande billigt.

Tidningsöfversigt.

Sydsvenska Dagbladet har haft en behjertansvärd artikel om önskvärdheten af mera utsträckt slöjdundervisning i flickskolorna och valfrihet i ämnen. De skolor, som här äsyftas, äro dels elementarskolor för flickor, dels privata flickpensioner.

Artikeln avslutas med följande tankvärda ord:

»Ett läroämne, som deremot borde vara obligatoriskt i alla flickskolor, är kännedom om de viktigaste villkoren för helsans vård. Då de unga flickorna sjelfva lärt sig inse de allmänna helsolagarnes vikt och betydelse, kan man hoppas, att de äfven skola sträfvat att efterleva dem, och då de en gång blifva mödrar, hafva en klar blick för hvad som af uppfostran kräfvades för att hos det uppväxande släktet fostra en sund själ i en sund kropp.»

Under rubriken »Hvad nytta uträttar småskolan?» framhåller *Ölands tidning* småskolans stora vikt och betydelse och beklagar, att man i vissa församlingar ännu icke kommit till klar insigt härom. »När» — heter det — »läraren i folkskolan skall hafva till uppgift att läsa a, b, c med sju-åringar och i samma rum undervisa de äldre i kristendom, historia, naturlära, räkning och välskrifning m. m., så är denna uppgift alldeles för svår, ofta omöjlig, helt enkelt emedan han saknar tid dertill.» Tidningen kommer till den riktiga slut-

satsen, att första villkoret för ett rätt ordnad skolväsen är ett tillräckligt antal goda småskolor.

Vi kunna ej neka våra ärade läsarinor nöjet att få taga del af följande slutord:

»Du tviflare eller du, som ännu är så långt efter din tid, att du tror det skolans enda uppgift är att »lära barnen så mycket katekes utantill att de kunna läsa sig fram för presten», träd en gång in i en god småskola, och gif akt på lärarinnan (kanske en ung väluppfostrad qvinna, som icke blott älskar sitt kall utan äfven *dina barn*); gif akt på det sätt, hvarpå hon lär dem läsa, skriva och räkna, icke maskinmessigt, utan så att de förstå hvad de göra, icke med hugg och slag, utan med vänligt allvar, gif akt på, huru hon förstår att locka de vid denna ålder eljes stirrande och gapande små ungarne att tala och svara, ja till och med att sjelfve återberätta hvad de hört; men glöm icke att först och sist gifva akt på huru hon icke blott bibringar dem vissa färdigheter, utan tillika bildar och förädlar hela deras inre meniska. Ett sådant besök skulle kanske kunna lära äfven dig något, som du ej visste förut, nämligen att skolans förnämsta uppgift ej blott är att lära, utan i första rummet att *uppföstra* genom lärandet.»

UTLANDET.

Ryssland har enligt »Golos» 24 tusen folkskolor och 1 million skolbarn. De flesta af dessa skolor, öfver 16 tusen, hafva tillkommit sedan 1865. Utgifterna belöpa sig till 6 millioner rubel, hvaraf kommunerna betala 3 millioner. Då Ryssland räknar nära 12 millioner barn i en ålder af 7—13 år, erhåller således omkring 90% af hela barnantalet ingen undervisning. För att någorlunda afhjelpa detta förhållande vore nödvändigt att inrätta 77 tusen nya skolor.

I Ssaratowska guvernementet i Sydryssland funnos år 1880 77,549 tatater, hvilka nästan alla egde förmåga att läsa och skriva. Undervisningen meddelas uteslutande af prester, s. k. mullahs, som alla hafva erhållit sin uppfostran i Medresse och dessutom besökt Mekka och Medina. Endast gossar besöka de offentliga skolorna; flickorna undervisas i hemmet. Utom folkskolor finnas 4 högre skolor, i hvilka meddelas grundlig undervisning i religion och aritmetik. Hvardera af dessa skolor besökes under vintermånaderna af 150 till 200 lärjungar. De förmögare tatarerna sända sina söner för erhållande af vidare utbildning till Kasan, ja t. o. m. till Buchara och Stambul.

I storhertigdömet **Hessen** uppgår antalet folkskolor till 983, hvaraf 56 äro afsedda för katoliker, lika många för protestanter, 3 för israeliter och 868 för alla trosbekännare. I 450 af dessa skolor förekommer afgift.

Lärarepersonalen belöper sig till 2,007, lärjungarne till 151,821 (75,945 gossar och 75,876 flickor). I genomsnitt på 1,000 inwånare komma 161,1, på 1 skola 153, på 1 lärare 75,1 elever. Antalet fortsättningsskolor utgör 922 med 22,772 lärjungar. Högre folkskolor äro 14 med 3,319 lärjungar och 86 lärare.

I **Italien** är den obligatoriska skolgången inskränkt till 6 år. Primärbildningen är helt och hållet öfverlemnad åt församlingarna. De äro förpliktade att underhålla och öfvervaka undervisningen vid folkskolorna; dock föreskrifver regeringen läro-

ämnena och undervisningens gång samt antalet lärotimmar. Skolorna äro i städerna 4—5-klassiga, på landet enklassiga med 3 afdelningar.

Staten godkänner läraren, men församlingen anställer honom. Läraren antages blott på 1 år i sänder, dock, om han väljes för tredje gången, gäller hans anställning för 6 år.

De enklassiga skolorna hafva det största relevantalet. Dock meddelas vid dem endast kunskap i läsning och skrifning jemte något räkning. Först på sista tiden har flickundervisningen uppmärksamats med den följd, att på 9 år antalet flickskolor fördubblats.

Greklands skolväsende stod före befrielsekriget på en låg standpunkt. Nationalsånger och kyrkoläran bildade de enda elementen för andlig odling. År 1833 blef undervisningen obligatorisk för barn af 6—12 år. Hvarje församling är skyldig att hafva åtminstone en skola. Särskilda flickskolor finnas blott i städerna. Skolorna underhållas af kommunerna. Hvarje skola står under ledning af en lokalkommission, som består af borgmästaren, pastorn och 2—4 medlemmar af kommunalrådet. Inspektion utöfas af särskilde inspektörer.

År 1821 kunde af män 95% och af kvinnor 99% hvarken läsa eller skriva. Nu är förhållandet ändradt till 55% af män och 75% af kvinnor. År 1830 funnos 91 skolor med 6,721 lärjungar; nu 1,290 skolor med 92,000 lärjungar.

Utgifterna belöpa sig f. n. till 2,300,000 drakmer årligen.

I **Bosnien-Herzegowina** funnos vid tiden för ockupationen 645 skolor, hvaraf 515 voro muhamedanska och 130 katolska. Sedan dess hafva 38 nya folkskolor grundats, i hvilka verka 4 lärarinnor och 40 lärare. Af de sistnämde äro blott 13 pedagogiskt bildade; de öfrige äro underofficerare. Af 139,012 skolpliktiga barn besöka 29,516 skolan.

I **Chile** i Södra Amerika göras stora ansträngningar för att höja den allmänna bildningen. Skolundervisningen lemnas kostnadsfri, staten bygger skolhus, underhåller lärarne och förser skolorna med undervisningsmateriel. Skoltvång förekommer dock ej och kan till följd af lokala förhållanden f. n. ej genomföras. På regelbundna skolbesök är derför ej att tänka. I en skola på 80 lärjungar gå 8—9 regelbundet, omkring 20 två tredjedelar af året, men återstoden högst oordentligt.

Lärarens lön utgör 30 pesos (117 kronor) i månaden, hvarvid är att märka, att en familj derstädes kan anständigt lefva på 15—20 pesos i månaden.

Af det engelska »Education Departement» verkställes nu en revision af skollagen. Lärarne hafva samlat ett rikhaltigt material och ställt detta till departementets förfogande, hvarjemte de angifvit de punkter, hvari förändringar vore önskliga.

— En deputation från skolan för utbildning af kokerskor i Liverpool har hos ministeriet

för undervisningsväsendet i England föreslagit, att undervisning i kokkonsten måtte inom alla landets flickskolor bli obligatorisk.

— Krigsministeriet i Frankrike har utan ordnat 1 million francs till befrämjande af skjutundervisningen i skolorna. Undervisningsministern har på samma gång befalt, att detta ämne skall blifva obligatoriskt. Hvarje primärskola skall till en början förses med 3 gevär, hvaraf 2 till praktiskt bruk och ett tjena till att förklara mekanismen. Undervisningen skall meddelas antingen af läraren eller af någon militär.

— Paul Bert utfärdade den 24 sistlidne december ett dekret, genom hvilket föräldrar tillerkännas rätt att bestämma öfver barnens religionsundervisning i de högre undervisningsanstalterna. Dessutom kan, om föräldrarna så önska, denna undervisning förläggas till en timme utom den egentliga undervisningstiden.

— Lärareföreningen i Hessen har inlemnat en petition till ständerna om höjande af enkepensionerna. Pensionen har hittills utgått med 312 mark till hvarje enka, och har fonden utan statsbidrag vuxit med 145,000 mark.

— I Elsass-Lothringen har från den 1 maj 1881 vidtagits den förändringen, att i normalskolan i Strassburg, som grundades 1819, och i hvilken till denna dag mottagits såväl katoliker som protestanter, numera endast protestanter kunna vinna inträde. Barnen af katolska bekännare äro hänvisade till Kolmar. De, som tillhöra den mosaiska trosbekännelsen, få deremot välja.

Allmänbildning är nationens billigaste försvarsverk.
John Bright.

Skolan måste vara en förberedelse för lifvet, och därför bör den, om den också måste inskränka sig till ett ganska ringa yttre mått af kunskap i hvarje särskildt ämne eller öfning, dock alltid hafva målet i sigte och därför meddela sitt lilla vetande och sina öfningar i en lefvande anda och icke blott såsom ett dött styckverk af lexor.

Olof Eneroth.

I samma mån som det vetande, en person förvärfvar, är ringa, i samma mån måste han ock hafva sig det samma meddeladt i just den form, hvarunder det för honom skall komma till användning.

Fredrik Anderson.

Latinet är numera icke nyckeln till vetandets rika skattkammare.

Abraham Rundbäck.

Breflåda.

A. L. Tack! I nästa nummer.

A. E—m. Det begärda sändes ofördröjligen.

— Ö. Af för enskild natur för att kunna i sin helhet intagas. Delvis i nästa nummer.

A. E—n. Svar i bref.

E—d. Frågan, som Ni finner, redan delvis behandlad.

Till våra medarbetare. Alla bidrag, äfven de minsta, äro välkomna. Alltid kunna de på något sätt användas, och om så undantagsvis icke skulle vara fallet, få vi åtminstone genom dem blanda känna de olika tänkesätt, som hysas bland vårt lands lärare, och för hvilka tänkesätt vi skola sträffa att vara ett uttryck.

Men det vilja vi en gång för alla hafva sagt, att vi alltid förbehålla oss rätt att få meddela det lemnade bidraget i den form, som vi finna lämpligast och som kan vara med våra läsares fördel mest förenligt.

Trolofvade.

Alfred Bergman och Ameli Nygren, Stockholm.

Edvard Lindroth och Agnes Björkdahl, Stockholm.

Organisten och skolläraren P. J. Jonson, Svartorp, och Ottilia Anderson, Bårarp, 26 dec.

Rektorn vid döfstumanstalten i Bollnäs J. Pravitz och lärarinnan Axelina Feldt.

Skolläraren Oskar Lithberg och Selma Österberg, Norrlanda å Gotland.

Skolläraren F. Kromnow och Beate Persson, Lund.

Skolläraren Oskar Amundus Darelus och Charlotte Karlsson, Hyssna.

Vigde.

Skolläraren Nils Nörgren och lärarinnan Karolina Pålsson, Malmö, 29 dec.

Födde.

Karl och Karolina Hjerfstedts son, Kulltorps skolhus, 31 dec.

A. och Olga Zachrissons son, Marstrand, 22 dec.

Döde.

Andre läraren vid Skaraborgs läns folkhögskola J. V. Folcker, 9 dec., 41 år.

Lärarinnan Hilma Hector, Lund, 29 år.

Lediga tjänster.

Förenade.

(Klockare-, organist- och skollärartjänster, der ej annat finnes angifvet.)

Kjedum, Skaraborgs län, skollärare och klockare, 60 dagar från 24 dec., adr.: Håkan-torp.

Hölö, Södermanlands l., 60 d. fr. 22 dec., adr.: Hölö, Södermanlands län.

Klöfsjö, Jemtlands l., skoll. och klockare, 60 d. fr. 1 jan., skoll.-l. 600 kr. m. m. kl.-l. 7 kr. korn, adr.: Svensta.

Svanskogs annexförsamling, Värmlands l., klockaretjänst, 90 d. fr. 20 dec., adr.: Kila.

Vid folkskolan.

Högsby, Kalmar l., tvenne lärarebefattningar, 60 d. fr. 13 dec., l. 700 kr. m. m. adr.: Högsby, Kalmar län.

Örebro, lärarinnas, 60 d. fr. 13 dec., l. 900 kr., adr.: Örebro.

Örebro, södra Ladugårdsskogen, lärarinnas, 60 d. fr. 13 dec., l. 700 kr. m. m., adr.: Örebro.

Jönköping, två lärarinneplatser, 60 d. fr. 17 dec., l. 800 kr. med förhöjning till 1,200 kr., adr.: Jönköping.

Hagby, Upsala l., framdeles förenad med org. och klockaretjänst, 60 d. fr. 5 jan. 1882, l. 600 kr. husrum, ved och lösen för 5 tr. säd (org. och klockarelön 200 kr. jemte planteringsland), adr.: Hagby, Balingsta.

Önsala, Hallands l., två lärareplatser, 60 d. fr. 13 dec., l. 800 kr. m. m., adr.: Önsala.

Långasjö, Kronobergs l., flyttande, framdeles fören. med org. och klockaretjänst, före 28 febr., l. för alla tre tjänsterna minst 1,000 kr., adr.: Långasjö.

Vid småskolan.

Tysslinge, Garphytte skola, Örebro l., före 4 febr., l. 300 kr., adr.: Tysslinge, Vintrosa.

Vikariat.

Thorsö, Bromö, Skaraborgs l., lärare eller lärarinnas, före 1 febr. l. 600 kr. m. m. adr.: Thorsö, Mariestad.

Thorsö, Skaraborgs l., småskollärarinnas, före 1 febr., l. 250 kr. m. m., adr.: Thorsö, Mariestad.

ANNONSER.

Prenumeration

å denna tidning kan i Stockholm ega rum å tidningskontoren Gustaf Adolfs torg, Söder-

malmstorg och Drottninggatan 43 samt i herr Palm & Stadlings bokhandel, Malm-skilnadsgatan 19.

Å samma ställen säljas äfven lösnummer å 10 öre.

Nytt!

Folkskolans Hemlexor i

räkning, 4:de upplagan, 34:de tusendet, omarbetad och lämpad efter metersystemet, kan från och med denna dag requireras hos under-tecknad. **Pris 12 öre.** Vid partihandel lemnas **25 proc. rabatt.**

Multiplikations- och Divisionstabell, 3,5 decimeter i fyrkant, att begagnas som vägg-tafel, fås särskildt mot 4 öre. Prof. sändas på begäran.

Oskarshamn den 19 Oktober 1881.

J. Kjellström.

I hvarje bokhandel och direkt hos författaren, J. A. Karlsson, Jerstorp & Jönköping, erhålles Folk- och Småskolans nya Räknebok, 2:dra uppl., i 5 kurser, uppställda efter normalplanen. Innehåller cirka 4,000 ex., ordnade i progressiv följd. **Pris: 10 öre** pr kurs h. (jernkardus); bunden i skinnryggsband 15 öre; folkskol. k. 1—2 tills. inb. 25 öre; dito 3—4 25 öre; dito 1—3 35 öre; dito 1—4 42 öre samt alla 5 k. 50 öre; allt med särskildt facit. Direkt 10—25 proc. rabatt. Profex. finnas hos en af folkskollärarna i nästan hvarje församling. 15,000 kurser sålda på 3 månader.

Räknekurs för folkskolor, folkhögskolor, pedagogier och flickskolor af L. C. Lindblom, seminariadjunkt, 4:de uppl. **Pris** bunden 50 öre, i starkt skinnryggsband 60 öre.

Innehåller omkring 4,000 uppgifter.

Räknekurs för småskolor och folkskolor af L. C. Lindblom. 96 sidor. **Pris:** bunden 32 öre, i starkt skinnryggsband 40 öre.

Denna räknekurs är en **godtköpsupplaga** med mer än 2,500 uppgifter, ordnade enligt »normalplanen» och lätta.

Biblisk historia för folkskolan af L. G. Lindström. 2:dra uppl. **Pris** bunden 25 öre.

Biblisk historia för småskolan af L. G. Lindström. **Pris** bunden 20 öre.

För att underlätta införandet af dessa böcker lemnas god rabatt, om requisition pr kontant (efterkräf eller postförskott) ingår till **L. C. Lindblom, Folkskolelära-rinneseminariet, Stockholm.**

I bokhandeln har nyss utkommit:

Svensk språklära för folkskolan

af **F. Eriksson.** Stockholm. C. A. V. Lund-holm 1881. Boken vill vara ett försök att åstadkomma en för folkskolan lämplig språk-lära.

NITTIO SÅNGER,

en-, två- och trestämmiga,

I SIFFERSKRIFT

för folkskolan utgifna af **P. A. Pettersson,** musikdirektör och folkskolelärare, med förord af prosten och folkskoleinspektören **H. Norborg.** Godtköpsupplaga med stående stilar. **Använd och berömd.** **Pris** för bundet ex. 50 öre. Då minst 10 ex. tagas, lemnas vid kontant betalning 20 proc. rabatt af förläggaren **Esaias Edquist, Upsala.** Fraktkostnaden drabbar köparen.